

Unirea Poporului

A BONAMENTUL:

Un an 30 cor. (15 Lei)

Pe 1/2 de an . . . 15 cor. (7-50 Lei)

Un număr 60 fileri (30 bani.)

lese ca număr poporal al „Unirii” în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI”, Blaj, Jud. Alba-de-jos.

Redactor: Alexandru Lupeanu-Melin.

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Ce spune domnul ministru

Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD
sosit dela Paris.

Sosit acasă dela Conferența păcii, ca să facă o dare de seamă Majestății Sale Regelui și guvernelor noastre despre pertractările de până acum ale păcii, domnul ministru Vaida-Voevod a primit la sine pe mai mulți gazetari, cărora le-a spus unele din cele ce s'au petrecut la Paris.

România e privită cu multă prietinie
la Paris

— spune dl Alexandru Vaida. — Diplomații de acolo au multă încredere în viitorul țării noastre. Ne cinstesc și ne arată multă bunăvoință.

Am avut și greutatea de biruit,

dar nu ne-am dat nici când nici un pas înapoi, când a fost vorba de apărarea drepturilor, cari ni-se cuvin. Și pentru bărbăția și curajul nostru am fost îndaj și ajutați. În deosebi am luptat mult pentru Băiat și pentru granițele de cătră țara ungurească. În această luptă a noastră cu cuvântul și cu scrisul ne-a ajutat nespus de mult

vitejia armatelor noastre.

Străinii și prietini, dela Paris și din toată lumea, ne cinstesc și sunt porniți să ne cinstească și pe viitor multămită mai ales purtării foarte brave a dorobanților noștri. Luptele dela Tisa și ocuparea Budapestei, precum și toate vitejiile mai vechi dela Mărăștii, Mărășești și Oltuz au tras foarte mult în câmpănie. Razimul nostru cel mai tare este bravura armatei noastre.

Dintre țările cari s'au format după marea războiu

România e ținută ca cea mai tare

și mai de viață dintre toate. (Nici nu este rândul încă ca la noi nicări și nici oaste așa de bună nu are nimeni). Chiar și țările acestea, ca Polonia, Ceho-Slovacia, încă recunosc faptul de mai sus și ne arată multă admirație.

Conferința păcii a adus unele hotăriri, cari nu sunt tocmai pe placul tuturor, nici al nostru. Dar nici alte țări nu sunt mai multămite decât noi. Polonia au greutate și nemulțămiri cu Danzigul și Silezia, Ceho-Slovacii cu Teschen și cu Ungaria. Sărbii ca altele.

Un lucru pot spune limpede dela Paris: Atât diplomații cât și lumea întreagă

ne cunosc bine

toate cererile noastre, precum ne cunosc și vrednicia și puterea. Noi le-am arătat cu prisosință toate nevoile noastre.

Avem dreptul să nădăjduim

toate celea din urmă, vom izbuti să facem să fim mai mulțămiți. Alături de noi avem și alte țări, cari au de cerut dela Conferența păcii. Va să zică, fiind mai mulți, izbânda va fi mai ușoară.

Am lucrat mult la Paris și ca frații noștri, alături prin Siberia, prin America și alte țări să ne poată întoarce acasă cât mai curând cu putință. La Paris stăm bine așadar.

„Lumea astăzi ne cunoaște.
Român zice, Viteaz zice”.

Uneltirile dușmanilor.

S'a împlinit un an de când s'a prăbușit dintr'odată puterea aceora cari au împins lumea în crâncenul războiu, care atâtea lacrimi și suferințe a adus asupra omenimei. Iar peste câteva săptămâni se împlinește un an dela înfăptuirea visului măreț al neamului românesc, care a fost: reunirea tuturor Românilor într'o singură țară. A trecut de atunci un an greu, pentru că nu-i lucru ușor să întocmești de pe o zi pe alta o țară nouă. A ajutat însă Dumnezeu și am biruit multe piedeci și... pe lângă toate uneltirile de multe feluri ale dușmanilor neamului românesc, credem, că în scurtă vreme, trecând peste toate năcazurile, vom putea să muncim în tihnă la croirea viitorului României mari.

Dușmanii uneltesc și acum, căci nu se pot împăca ușor cu gândul că s'a isprăvit cu tirănia lor asupra noastră. Văzând că încercările cu arma nu isbutesc, au încercat să ne strice la Conferența de pace. Dar aceeaș ispravă au făcut-o și acolo. Astfel apoi au iscodit un plan drăcesc: acela de-a vâri zizania între Români, bine știind că pescuirea cea mai cu ispravă se face în turbure. Pe nesimțite au vârit între țărani fel de fel de minciuni cu privire la preoți, așa că ei ar fi pricina suferințelor de-acum și că ei ar fi trimis pe feciori la oaste. Asta au făcut-o anume cu gândul să clatine stâlpii României mari, căci dacă se clatină stâlpii — se duce și România mare cu plutele. Iar dacă s'ar întări România mare, s'ar găta și cu nădejdea lor de reîntoarcere a vremilor de tiranie și mai ales s'ar găta cu moșiile lor, căci mai ales de asta-i doare, de moșii. Poate că s'ar împăca ei mai ușor cu celălalte, dar asta una nu le poate intra în cap: s'apuce pământul în mâna Românilor! Au știut foarte bine dușmanii neamului românesc, că preoții au fost aceia, cari cu gândul cel mai curat au luptat pentruca țărani să ajungă la pământ. Ei sunt aceia, cari cunosc de-aproape lipsa țăranelui de pământ, pentrucă trăiesc în mijlocul lui și mai ales cunosc cu deamărunțul robia în care au gemut țărani desmoșteniți, în jugul moșierilor mari, aproape în întregime străini.

Ca să le rămână și pe mai departe moșiile întinse în mână, au iscodit planul drăcesc al nimicirii României mari prin învrăjbirea Românilor. Minciunile ce le-au iscodit despre preoți au crezut ei că vor fi în stare să clatine credința Românilor și să facă tulburare pe pământul României mari. Dacă s'ar face tulburare între Români, Ungurii ar cuprinde din nou Ardealul și atunci apoi ar da ei pământ pe seama Românilor cu sbiciul și cu sulița.

Pe vremea când s'au ținut la Sibiu ședințele Marelui Sfat se lăteau cele mai multe

știri rele împotriva preoților, pentru-că și acolo preoții (ca Vasile Cerghisan și alții) au ținut mai mult partea țăranelui român. — Iar acum, de când s'au început arândările moșiilor mari, vorbele grele aruncate preoților au sporit ca ciupercile. În toate satele preoții în fruntea țăranelor au luptat din răsputeri pentru-ca poruncile mai marilor privitoare la arânzi să se îplinească după dreptate și fără părtinire. Iar când se va înfăptui însași împărțirea pământului, tot preoții vor fi, cari vor griji ca niște străji neadormite, ca să nu se întortочеze legea în paguba țăranelor și ca toți cei lipsiți să ajungă la pământ.

Asta o știu foarte bine dușmanii împărțirii pământului și de pe acum îi doare spina când se gândesc că azi mâne va ajunge pământul în mâna acelor, cărora se cuvine după dreptate. De aceea se face acum goana aceea nebună împotriva preoților, de aceea s'au înmulțit încercările dușmanilor de-a strica cinstea preoților înaintea țăranelui român.

În slujba marilor moșieri de pământ dușmanii împărțirii pământului au intrat, durere și unii Români uitați de sine, chiar și dintre cei în haine nemțești. Câte vorbe urlete au auzit țărani români împotriva preoților, numai cu prilejul alegerilor! Și toate aceste s'au făcut, nu pentru a ponegri pe preoți, nu acesta a fost rostul adevărat al uneltirilor. Împărțirea pământului, aceasta e bubă cea adevărată și aceasta ar vrea să o zădărnicească cu ori ce preț dumniilor!

Nu știm, au băgat de seamă țărani noștri toate aceste lucruri. Uneltirile sunt prea viclene, e adevărat, dar ghiarele se văd foarte ușor. Țărani noștri, dacă se vor gândi cât de cât asupra stării adevărate a lucrurilor, dacă își vor aduce cât de cât aminte de multele ostenele ce și-le-au pus preoții și de luptele ce ei le poartă și acum pentruca să se îplinească cuvântul dat, vor băga nesmintit de seamă că acela care ponegrește pe preoți, nu pe preoți e cătrănit, ci pe împărțirea pământului.

Țărani noștri nu vreau nimicirea României mari, nu vreau să rămână și pe mai departe în starea de robie care i-a fost partea până acum. De aceea dușmanii preoților să-și pună în cuiu toate postele. Împărțirea pământului se va face. — și încă după dreptate, pe lângă toate mârșavele lor uneltiri și pe lângă tot ajutorul ce li-l dau întru nimicirea României mari unii Români uitați de sine, gogomani, cari suferă de mâncărimea de-a se acăța de popi cu orice preț.

Septimiu Popa.

Au înviat grofii.

Și vreau să scoale și paripu...

După ce au pus bolșevicii mâna pe Budapesta și pe țara ungurească de peste Tisa și Dunăre, credeai că au intrat în pământ grofii cei țanțoși ai Ungurilor. Nici pomană nu mai eră de Andrassy, Apponyi și alții de seama lor. Parcă îi înghițise pământul. Cei mai mulți și adunaseră cotrențele și au luat-o la sănătoasa peste graniți, ducându-se în pribegie. Tigru cel vitez și fioros, Károlyi o ștersese mai întâi.

Iată însă, că îndatăce vitejii noștri flăcăi au spulberat regimentele deșmățate ale simbriașilor lui Lenin și au pus steagul nostru treicolor pe cetatea din Budapesta, rând pe rând au ridicat capul grofii cei pierduți și au înviat, apucând chiar să mârșie și să glăsuiească.

Și să vedeți obrăznicie: conții Andrassy și Apponyi, simțindu-se în deplină scuteală sub ocrotirea baionetelor românești, nu numai că au înviat, dar s'au apucat iarăși de politică... Ridică frunțile, pe cari le tăvăliseră bolșevicii prin țărână și dau acum iarăș pe grăzavii.

De curând s'au luat amândoi de subsuori și s'au dus la Sir George Clerk, trimisul Angliei, care se găsește la Budapesta, căruia au început să-i toace câte verzi și uscate, ținând vechiul ison de îngâmfare ungurească, cu Ungaria nedespărțită, cu drepturi ungurești, cu graniți de demult. Și cu alte bazaconii de dinaintea potopului, din vremea lui Moșu Adam...

Și au adus în vorbă chiar și Ardealul, de care nu ș'au uitat încă, că le zace în grumaz ca un pietroi pe care ar dori să-l înghită și le stă în beregată...

Ce ți-e și cu grofii ăia: umblă cu mintea tot pe la căpriori și acum, ca pe vremea lui «teremtette»! Se vede, că lor nici astăzi nu le-a mai căzut ceapa de pe ochi, când Generalul Moșoiu stă cu diviziile sale încă tot în inima țării ungurești. Ei nu văd, nu aud, ca țiganul când s'a înfundat cu capul în căpița de fân pe vreme de furtună.

Sir George Clerk le-o fi dat de bună seamă un pic de apă rece la cap, ca să se desmetească. Fapta celor doi grofi ne arată însă, că tot mai sunt unguri cari visează mălai cu lapte...

Viseze. Noi să fim oameni și să ținem una, apoi pot dumnealor să tot viseze. Paripu lui Apponyi-băosi nu mai învie până-i lumea!

România nu vrea să cadă în greșala

Ungurilor. Știm bine, că ungurii de aceea au căzut de pe perinile stăpânirii lor împintenate, întâi, fiindcă nu eră cu dreptate ca ei 7 milioane de oameni să călărească pe grumazul alor 14 milioane de alte nații, câte locuiau în prăbușita Ungarie afară de ei; al doilea, fiindcă ei voiau să înghită toate celealalte limbi și legi cari nu erau ungurești. Va să zică: întâi a fost dreptatea lui Dumnezeu, oare n'a mai putut îngădui ca o mână de oameni să stăpânească atâtea milioane de altă nație, al doilea a fost prostia și întunecimea minții lor, închipuindu-și, că vor putea să înghită o bucatură atât de mare de popoare, câte erau în Ungaria cea veche.

Noi, Românii, încă în adunarea cea mare dela Alba-Iulia am spus-o, că noi nu vrem să înghițim cu mult mai puținele neamuri străine ce vor fi între granițele noastre. Noi înțelegem să lăsăm pe fiecare cetățean să-și vorbească limba lui și să-și facă crucea, ori închinăciunea, cum va vrea. Ceeace am cerut noi atâtea sute de ani dela Unguri, dela Austrieci și dela Ruși, noi dam cu mână largă altora, numai să știe și să arete că trăiesc în România-Mare, pe care o iubesc și o sprijinesc cu toată inima, fără violențe sau gând ascuns.

Lucrul acesta l-a spus acum decurând și d. ministru Ion Brătianu, care într-o cuvântare ținută la București a glăsuie astfel:

— »Noi vrem în Regatul Român viață de libertate și de egalitate, viață de cultură pentru toți, nu numai pentru neamul nostru, ci pentru toate neamurile pe cari soartea și vremurile le-a sortit să conlocuiească cu noi în cuprinsul noului regat. Noi vrem să tratăm ca frați toate minoritățile. Noi vrem ca și ele să simtă, că nicăiri nu se pot găsi mai bine, decât în acest regat și în mijlocul acestui popor blând și primitiv. Intrucât și ele nu vor avea nimic mai scump, nici un alt stat mai iubit, decât acest stat român și intrucât și ele nu-și vor pune credința nicăiri aiurea, decât în legile și puterile statului român.»

Lucru limpede: România-Mare va fi mamă adevărată și altor limbi aflătoare printre noi, dacă acelea vor fi vrednice prin purtarea și credința lor de dragostea și ocrotirea ei.

O frumoasă-aducere aminte.

Sărbătorirea biruinței Italianilor la Vittorio Veneto.

Nu este popor cinstit acela, care nu-și știe cinsti oamenii săi mari și pe vitejii, cari au suferit pentru patrie. Acele popoare nu sunt vrednice să dăruiească și să fie pomenite pe foile învechite ale cărților de istorie. De aceea suntem mândri când cetim, că poporul italian, frate de un sânge și de o viață cu mult încercatul nostru popor românesc, a știut să sărbătorească cu atâta căldură și dragoste trecerea unui an dela marea bătălie dela Vittorio Veneto întâmplată în anul trecut în zilele de 24 Octombrie până la 4 Noembrie. Au sărbătorit-o frații noștri, Italianii, cu multă însuflețire atât în preafrumoasa lor țară, Italia, cât și pe întreg rotogolul pământului, unde locuiește suflet de Italian.

Bătălia dela Vittorio-Veneto a fost una dintre celea mai crâncene bătălii desfășurate pe primejdiosul front italian, unde atâta sânge românesc nevinovat s'a vărsat. 63 de divizii austro-ungare se aflau față în față cu 51 de divizii italiene, 3 divizii engleze, 2 divizii franceze, o divizie ceho-slovacă și regimentul 332 de infanterie american. Dumnezeu a voit ca comandantul austriac să facă o greșală, în urma căreia a urmat cea mai mare înfrângere din câte a suferit vreodată armata austro-ungară și apoi s'a prăbușit țara aceea a fărâșelilor și a nelegiurilor, care a fost Austro-Ungaria. Lupta s'a sfârșit în ziua de 4 Noembrie, în urma armistițiului (înțeles făcut între doi generali de a nu se bate câtăva vreme) iscălit în sara de 3 Noembrie la Villa Giusti.

La această luptă a luat parte și o companie de voluntari români, despre care iată ce zice Marele Cartier General Italian: »Compania de voluntari români atașată armatei a opla merită laude sărbătorești pentru mărețele probe de bravură pe care le-a dat, contribuind la înfrângerea dușmanului comun.»

Sărbătorirea acestei biruințe s'a făcut și la București cu mare pompă. S'a ținut întâiu o slujbă în biserica catedrală romano-catolică din București, pe toate casele s'au pus steaguri italiene, iară seara ministrul nostru de războiu, generalul Rășcanu a dat un banchet în onoarea ministrului Italiei și a ofițerilor italieni, la care s'a legat și mai strânsă prietănia dintre cele două popoare frăține.

Deputații județului Alba-inferioară.

Abrud: Dr. Octavian Pric, profesor. Aiud: Dr. Zaharie Muntean, avocat. Alba-Iulia: Dr. Iuliu Maniu, ministru. Blaj: Dr. Alexandru Nicolescu, canonic. Ighiu: Dr. Alexandru Vaida-Voevod, ministru. Ocna-Sibiului: Eugen Goga, gazetar. Uioara: Dr. Ioan Coltor, profesor. Vințul-de-jos: Dr. Ionel Pop, avocat.

Senatori: Alba-Iulia: Ioan Teculescu, pro-topop. Blaj: Dr. Izidor Marcu, canonic.

Intre orfani.

Cum trăiesc orfanii de războiu în Blaj.

După mocneala și bura rece de ieri și de alaltăieri, astăzi a dat iarăși un soare cald și dulce, încât parcă au mai răsuflat o leacă și pasările de pe la streșini, cari se îngroziseră și ele de sosirea prea repede a toamnei cutropitoare. În aier joacă roiuri de musculițe spritene și, de prin curți, răsună glasuri vesele de copilași...

Duioșia și farmecul acestei blânde după-miezi m'au dus la casa de milostenie creștinească a Blajului, la *Caminul orfanilor*. Această casă nu e greu de găsit; în fața mănăstirii, la stânga, nu departe de castelul mitropolitan, e o casă albă, mică la vedere, dar atrăgătoare și largă, cu poarta veșnic deschisă, ca brațele cuprinzătoare ale unei mame miloase: aici e *orfelinatul din Blaj!*

Copii mi-au fost dragi întotdeauna și mi-se încălzește sufletul când îi văd. Însă de data asta, aici, unde știu că voi vedea numai copilași năpăstuiți de război, mi-se strânge inima și mă cutremur de durere adâncă.

... Iată, o curte mare, destul de largă, care să întinde până departe într'un fund de grădină pe sub ramurile unui nuc bătrân. La dreapta și la stânga uși de chilio, un pridvar înalt, cu stâlpi, un gârliciu de pivniță, cămări, șoapre și alte rânduieli gospodărești. Pe lângă pereți sunt lăvicioare lungi, iar mai departe, în ogradă, pe de laturi, copăcei răsturnați, ca să aibă copilașii unde să șadă după clipele lor de scurdălnicie copilărească... Curtea asta e matca orfanilor, aici mișună ei ca mămăruțele în zilele cu soare. Aici se joacă și se hârjonesc. De aici se respiră ei la culcare, cete-cete, pe în casele menite, și aici li-se gătește mâncarea, în oalele forlotoare ale culinei.

Acum, după amiază, pe la ceasurile 3 cei mai mulți nu sunt acasă, că

Încă n'au venit dela școală.

Să-i vedeți cum pleacă! Un capăt de șireag a ieșit din piață spre Ulița Plăcintelor, iar coada rândului încă n'a răzbit pe poartă... Ei umblă la școala de stat din Ulița cea lungă. Alții mai mărișori învață în gimnaz, iar fetițele la școala cea de fete. Toți au tăblițe și cărți, condeie și plivase, de-ți vine să-i sorbi de draguți ce sânt! Merg și vin frumos în șiruri închiegate, nu sar, nu aleargă, nici nu se bat, ca școlarii cei desmățați, ci pășesc sfielnici și cu cuvință, ca nește porumbei blânzi.

Cei mișitei se joacă

pe aria ogrăzii, sar și bat călușei de mule. Unu, cu capul gol, cu cămășuță lungă, se tot învârte pe lângă ușa culinii și pândeste oja. Spune, că îl cheamă »Viptor«, e din Bălgărad și-i »pace« (place) la Blaj. Altul cu pălărie rotundă, împănată, cu opincuțe gurguiate, a lungă un cerc de ciubăr și nu-i ajunge lărgimea grădinii: nu-l pot opri nici de cum să steie de vorbă cu mine, râde și face mare țărăboi cu roata lui, căreia-i zice »bițică!«. E un strengăraș din Ohaba, plin de voie și de sănătate.

Colo, lângă pitărie, sub perete, șed mulți, și unii se uită la razele soarelui ce trauresc coperișul de țigle al casei, alții resc, cine știe ce, la sfârșele de lemn.

Deoparte stă gânditor un băștaș în haine negrești. Nu se uită nici la dreapta nici la stânga. Pare un filozof adâncit în frământarea:

Mă apropiu de el și-l întreb:

— De unde ești, măi dragule repede,

Copilașul tresare și mi-răs bucurosi de întrebare.

— Eu sânt dela țușă!

